

Wordt euthanasie weer moord?

Rik Torfs is rector van de KU Leuven en bestuurslid van vzw LevensEinde InformatieForum (LEIF). Hij schrijft in eigen naam.

RIK TORFS

Nog nooit eerder gebeurde het: een euthanasiedossier wordt overgemaakt aan het parket. Daardoor riskeert een Antwerpse arts in het uiterste geval een vervolging wegens moord. Een 85-jarige vrouw leed aan een onbehandelbare depressie, ze had genoeg van het leven. Dan vereist de wettelijke procedure dat een psychiater tussenkomt, en dat gebeurde niet.

Waarom maakte de Federale Controle- en Evaluatiecommissie, die toezicht heeft over de toepassing van euthanasie in ons land, nooit eerder een dossier over en doet ze dat nu wel?

België is een land waarin euthanasie stevig is ingeburgerd, na een lange maatschappelijke en parlementaire discussie. De pioniers van de wet genieten vaak een heldenstatus. Onze wetgeving is liberaal. De praktijk neemt jaarlijks toe. We koesteren vaak de mening, niet altijd in het buitenland gedeeld, dat wij een voorbeeld zijn voor de rest van de wereld. In die context is de vervolging van een arts die de wettelijke voorschriften om tot euthanasie over te gaan niet

volgt, een lastige zaak. Want is de inhoud niet belangrijker dan saaie procedureregels? En kan de vervolging van een arts die euthanasie toepaste, ook al volgde hij de wet niet, geen voorbode zijn van een conservatieve kentering? Die laatste vrees leeft zeker, vaak onbewust.

Toch is het goed dat vervolging van een arts wel degelijk mogelijk is, en dat het overtreden van de wet niet tot straffeloosheid leidt. Daarvoor zijn er drie goede redenen.

Vooreerst: de regels die de wet voorschrijft, bijvoorbeeld het verplichte consulteren van een psychiater bij ondraaglijk psychisch lijden, zijn niet zomaar vormvoorwaarden, zoals de eis een brief aangetekend te versturen en niet per post. Euthanasie gaat om leven of dood. Actief iemand doden is niet banaal, ook als de patiënt er zelf om vraagt. Dus moeten glasheldere regels strikt worden nageleefd, zeker omdat de controle ervan pas achteraf geschiedt, wat in een sfeer van vertrouwen te begrijpen valt. Het dossier van de Antwerpse arts bewijst dat de wet geen dode letter is, geen doekje voor het bloeden, maar dat zij echt wordt toegepast. Dat is positief.

Verder, en nu komt mijn tweede punt, mogen artsen niet zomaar hun zin doen. Voor de euthanasiewetgeving gold, waren er meer grijze zones dan nu, waarin theoretisch van euthanasie geen sprake was, maar de arts wel medische handelingen stelde die de dood bespoedigden. Vaak deed hij dat op eigen houtje. Eenzelfde gevaar dreigt wanneer de wettelijke vereisten om tot euthanasie over te gaan niet ernstig worden genomen. Dat de Antwerpse arts geen psychiater nodig meent te hebben maar zich op zijn eigen ervaring beroept om een depressie onbehandelbaar te verklaren, verdient weinig begrip. Artsen die voor God spelen zijn gevaarlijk.

Ten slotte is het geen toeval dat het

in dit concrete dossier over ondraaglijk psychisch lijden gaat. Het begrip valt moeilijk te definiëren, wat de kans op een zeer brede interpretatie vergroot. Een interpretatie die veel zegt over onze samenleving. Komt de tijd eraan dat we oude, eenzame mensen liever helpen om dood te gaan dan om hun eenzaamheid te doorbreken? De dood kan een verlossing zijn, maar een beetje liefde ook. Vroeger heette het zelfs dat de liefde sterker was dan de dood.